

Petter Skjervens krigserindringer

Petter Skjerven (1898-1989) var gardbruker på Drogseth i Snertingdal. Han var gift med Aslaug Lauvdal (1903-1989). Ekteparet hadde en sønn, Erik Torgeir, f. 1937. Aslaug var datter av Anna og Torgeir Lauvdal som bodde på Haug skole i Vardal. Skolen ble i krigsdagene i 1940 brukt som lasarett og Aslaugs søsken ble involvert i krigshendelsene. Søstrene Helene og Torbjørg forpleide soldater på skolen og broren Torgeir måtte delta i gisseltoget til Gjøvik.

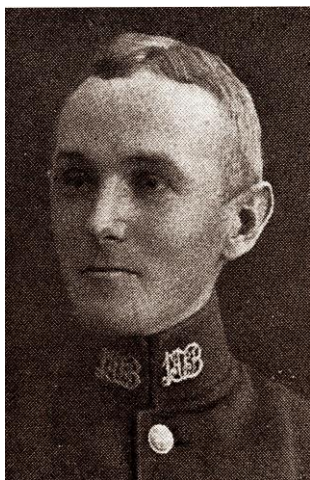

Aslaug og Petter Skjerven med sønnen Erik Torgeir

Norske soldater på retrett fra kampene ved Mustad trakk over til Snertingdal 21. april. Der fikk de innkvartering så godt bygdefolket maktet. Petter Skjerven forteller om sine opplevelser slik på Drogseth:

«Mor var hos oss på besøk og ble en lang stund utover våren. Det var en søndag. Vi hørte skudd og så røyk over mot Ringsaker. Det var fullt av norske soldater i Snertingdal. De lå på alle bedehus og i kirka. Lørdag kveld var vi på Emmaus med mat til alle som var der. En av soldatene sa at vi måtte ikke være redde for de skulle passe på oss.

Denne søndagen var det et slag ved Mustad. Kaptein Dahl og major Hertzberg med oppassere kom til oss på Drogseth. De fikk middag. Vi kunne merke at de hadde vært i krig for det luktet veldig kruttrøyk av dem! De mente det kom til å bli slag i området, men visste ikke hvor.

Major Hans Knagenhjelm Hertzberg (1882-1956)

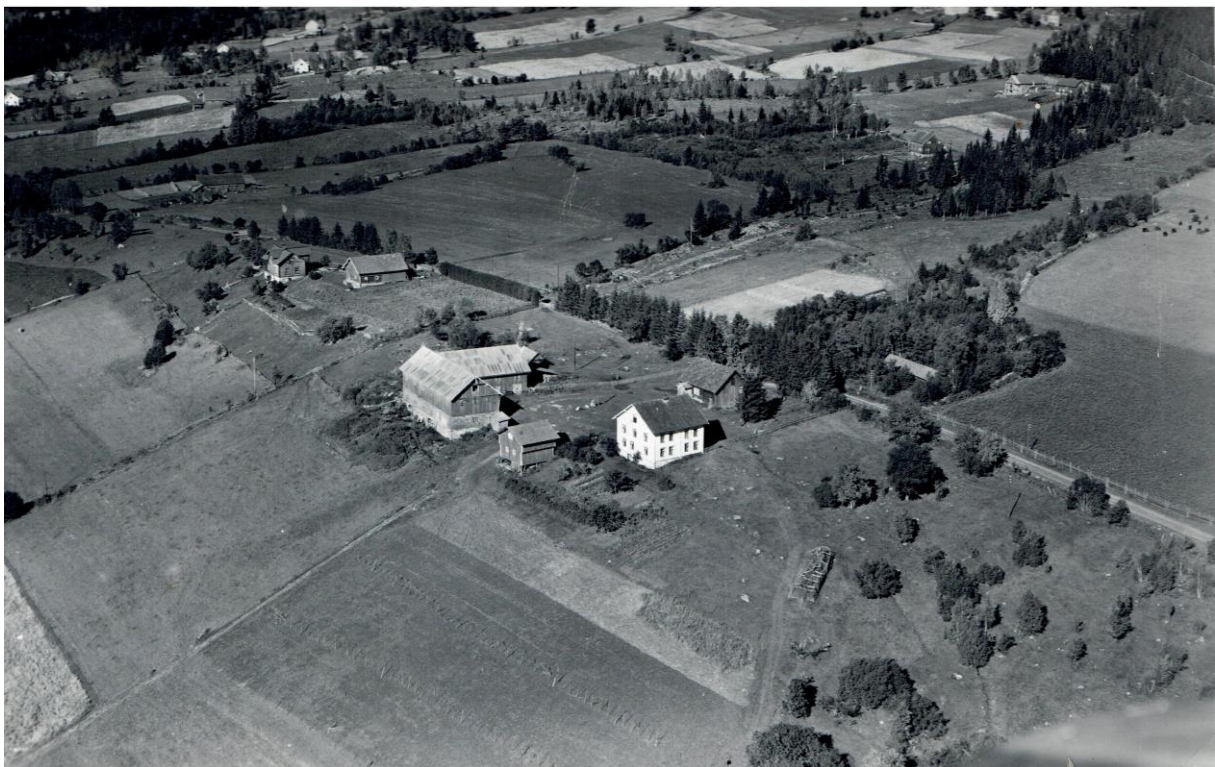
Gudrun (Petters søster) og Otto Steinum med barna Torunn, Eirik og Hildegunn som bodde på Hamar var evakuert til oss. De flyttet da til Saksberg i Skundbergsgrenda. Hertzberg og Dahl mente at vi også burde flytte. Jeg ville ikke det for ble det slag, kunne en jo stikke til skogs.

Vi hadde soverommet vårt i kammerset innenfor kjøkkenet. Der var telefonen. Dahl og Hertzberg ba om å få være der telefonen var. Jeg lå i fjøset og ba inderlig til Gud. Det var liksom noe som sa meg at det ikke skulle bli noe slag i Snertingdal. Jeg ble rolig og sikker på at det ikke var noen fare for oss.

Jeg sov godt til jeg hørte et voldsomt smell og skjønte at brua over Snartumselva var blitt sprengt. Dahl og Herzberg hadde reist mens vi sov. Ved telefonen fant vi en lapp med beskjed om at de skulle møte ved Seegard. 8 dager seinere fikk vi et postkort fra Dahl som takket for losji. Det var nok postlagt i Redalen.

Jeg tror Hertzberg falt i Gausdal for der ble det slag. Flere norske falt der deriblant sønnen til Sigrid Undset, Anders. Det var en veldig kjekk gutt.

Vi så ikke mye til tyskerne i Snerthingdal og merket derfor ikke så mye til krigen helt innpå oss.»

Drogseth i Snerthingdal hvor Aslaug og Petter Skjerven var gardbrukere

Major Hans Knagenhjelm Hertzberg (1882-1956)

Major Hertzberg ledet et kompani som fra 13. april 1940 skulle stanse tysk framrykning ved Skreia. Fra 16. april kom de i kamp. Da motstanden på Toten måtte oppgis ble kompaniet beordret til Mustad. Der ble de 19. april forlagt ved Hermanrud, vest for Mustad. Hertzberg ble her tildelt flere soldater slik at avdelingen utgjorde en liten bataljon. Ved Hermanrud lå de til 21. april, men måtte trekke seg tilbake mot Haug.

På dette tidspunktet hadde de norske soldatene bare en retrettveg fra Haug, nemlig mot Snerthingdal. Petter Skjerven forteller at norske soldater ble innkvartert i alle bedehus og i kirken. Tydeligvis, og naturlig nok, fikk mange natteløst på gardsbruk. Kildene forteller ikke hvor mange soldater dette kunne være, men det

er åpenbart at det må ha vært flere hundre. Matsserveringen som Petter forteller om må ha vært en stor oppgave for bygda. Opplysningen om at Hertzberg falt i Gausdal beror nok på en misforståelse. Majoren døde i 1956, 74 år gammel.

I fortellingen nevner Petter Skjerven spesielt Sigrid Undsets sønn, Anders Svarstad. Han var født i 1913 og falt som soldat i Gausdal 27. april 1940. Tordis Ørsjasæter skriver om Sigrid Undset i denne forbindelse:

Anders Castus Svarstad (1913-1940)

«Da krigen kom til Norge i 1940, måtte hun flykte fra landet. Vel framme i Stockholm fikk hun vite at sønnen Anders var skutt i Gausdal og var allerede begravet på Mesnalia kirkegård ved siden av Maren Charlotte, som døde året før. Sigrid Undset dro videre til USA og var der som «informasjonssoldat» gjennom hele krigen. Hun kjempet for Norge og demokrati, mot nazismen og tyranni. I 1949, fire år etter at hun var kommet hjem igjen, døde hun, utslitt og bare 67 år gammel.»

Petter Skjerven vokste opp på Randgård i Fåberg, ikke langt fra Bjerkebæk hvor Sigrid Undset bodde. Som en av oppgavene på garden kjørte Petter melk rundt til familier i nærheten, også til Bjerkebæk. Han kjente således Sigrid Undset og barna godt. Da Anders omkom i 1940 gjorde dette et sterkt inntrykk på Petter.